

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग

केन्द्रीय कार्यालय, हरिहर भवन, ललितपुर

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको हकसम्बन्धी
नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम प्रकाशित त्रैमासिक कार्यसम्पादन
विवरण

(२०७६ साउन देखि २०७६ असोज मसान्तसम्म केन्द्रीय कार्यालयले सम्पादन
गरेका प्रमुख क्रियाकलापहरू)

प्रकाशन गर्ने

दुर्गा पोखरेल
सहायक सूचना अधिकारी

डा. टीकाराम पोखरेल
सूचना अधिकारी

१. आयोगको स्वरूप र प्रकृति :

मानव अधिकार आयोग ऐन, २०५७ बमोजिम २०५७ जेठ १३ मा स्थापना भएको राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ बाट संवैधानिक हैसियत प्राप्त गरेको हो । नेपालको वर्तमान संविधानले समेत आयोगलाई संवैधानिक हैसियत प्रदान गरेको छ । संविधानको भाग २५ को धारा २४८ र २४९ मा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग सम्बन्धी व्यवस्था रहेको छ ।

संविधानको धारा २४८ अनुसार आयोगमा अध्यक्ष १ र अन्य ४ जना सदस्य गरी पाँच जना रहने व्यवस्था छ । राष्ट्रपतिले संवैधानिक परिषदको सिफारिशमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका अध्यक्ष र सदस्यको नियुक्ति गर्ने व्यवस्था छ । राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको अध्यक्ष र सदस्यको पदावधि नियुक्ति भएको मितिले छ वर्षको हुन्छ ।

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग एक स्वक्रियाशील (Pro-active) पीडितमुखी संस्था हो । आयोगका सम्पूर्ण क्रियाकलापहरू मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धनसँग सम्बन्धित हुन्छन् । त्यसैले आयोगका जुनसुकै महाशाखा/शाखा/एकाईले गर्ने क्रियाकलापले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन गरिरहेको हुन्छ । मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धनको लागि आयोगले सरकार, राज्यका अन्य अंगहरू तथा नागरिक समाजसँग सहकार्य गर्दछ ।

(क) आयोगको दूरदृष्टि :

सबैका लागि घर-घरमा मानव अधिकारको मूल मर्मलाई आत्मसात गर्दै यही नै शान्ति र विकासको आधार हो भन्ने मान्यताका साथ मानव अधिकार संस्कृतिको विकास गर्ने ।

(ख) आयोगको ध्येय :

विश्वव्यापी रूपमा आत्मसात् गरिएका मानव अधिकारका सिद्धान्त, मूल्य मान्यतालाई अवलम्बन गर्दै स्वतन्त्र, निष्पक्ष, विश्वसनीय तथा नेतृत्वदायी राष्ट्रिय मानव अधिकार संस्थाको रूपमा आयोग रहने ।

(ग) आयोगको लक्ष्य :

मानव अधिकारमैत्री वातावरण निर्माणमार्फत सबैले आफूलाई प्राप्त अधिकारको निर्बाध उपभोग गर्न पाउने स्थिति निर्माण गर्ने ।

(घ) आयोगको मूल्य मान्यता :

पहुँच, समानता र न्याय, जवाफदेहिता, निष्पक्षता, स्वतन्त्रता र स्वायत्तता, पारदर्शिता, सहभागिता र समावेशीकरण, विविधताको सम्मान ।

(ङ) आयोगको रणनीतिक उद्देश्य :

१. मानव अधिकार उल्लङ्घनका घटनाको अनुसन्धान तथा मानव अधिकार अवस्थाको अनगुमन गर्ने,
२. मानव अधिकार प्रबर्द्धनको सुदृढीकरण गर्ने,
३. विपन्न, सीमान्तकृत एवं पछाडि पारिएका वर्गको अधिकार सुनिश्चित गर्ने,
४. आयोगको पहुँच विस्तार, प्रभावकारिता सुदृढीकरण एवं संस्थागत विकास गर्ने ।

(च) आयोगको पाचौँ रणनीतिक योजना (२०१५-२०) का प्राथमिकताहरू

१. नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार र आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार,
२. मानव अधिकारसम्बन्धी कानून एवम् अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि, सम्झौताको कार्यान्वयन,
३. आयोगका सिफारिशको प्रभावकारी कार्यान्वयन,
४. मानव अधिकार संस्कृतिको विकास गर्न घरघरमा मानव अधिकारसम्बन्धी चेतना, शिक्षा,
५. विपन्न, सीमान्तकृत एवम् पछाडि पारिएका समुदायको अधिकारको संरक्षणमा प्राथमिकीकरण,
६. अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता, मानव अधिकार रक्षकको अधिकार, बालबालिका, महिला, ज्येष्ठ नागरिक, दलित,

- असहाय, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकारको रक्षा,
 ७. आयोगको पहुँच विस्तार, संस्थागत सदृढीकरण र मानव संशाधन व्यवस्थापन,
 ८. आन्तरिक एवम् वाह्य समन्वय, सम्पर्क र सहकार्यको सदृढीकरण,
 ९. आयोगको अनुगमन, अनुसन्धान तथा कार्यसम्पादन प्रणालीको सबलीकरण ।

२. आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार :

मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धन आयोगको प्रमुख कार्य हो । नेपालको वर्तमान संविधानको धारा २४९ मा आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार उल्लेख गरिएको छ । यस्तै मानव अधिकार आयोग ऐन, २०६८ को दफा ४ मा समेत आयोगका काम, कर्तव्य र अधिकारको उल्लेख गरी आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारलाई थप स्पष्टता गरिएको छ । नेपालको संविधानको धारा २४९ मा उल्लेख भएअनुसार आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकार देहाय बमोजिम रहेको छ :

(१) मानव अधिकारको सम्मान, संरक्षण र संवर्धन तथा त्यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनलाई सुनिश्चित गर्नु राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको कर्तव्य हुनेछ ।

(२) उपधारा (१) मा उल्लिखित कर्तव्य पूरा गर्न लागि राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले देहाय बमोजिमका काम गर्नेछ :-

(क) कुनै व्यक्ति वा समूहको मानव अधिकार उल्लंघन वा त्यसको दुरुत्साहन भएकोमा पीडित आफैं वा निजको तर्फबाट कसैले आयोग समक्ष प्रस्तुत वा प्रेषित गरेको निवेदन वा उजुरी वा कुनै स्रोतबाट आयोगलाई प्राप्त भएको वा आयोगको जानकारीमा आएको विषयमा छानबिन तथा अनुसन्धान गरी दोषी उपर कारबाही गर्न सिफारिश गर्ने,

(ख) मानव अधिकारको उल्लंघन हुनबाट रोक्ने जिम्मेवारी वा कर्तव्य भएको पदाधिकारीले आफ्नो जिम्मेवारी पूरा नगरेमा वा कर्तव्य पालन नगरेमा वा जिम्मेवारी पूरा गर्न वा कर्तव्य पालन गर्न उदासीनता देखाएमा त्यस्तो पदाधिकारी उपर विभागीय कारबाही गर्न सम्बन्धित अधिकारी समक्ष सिफारिश गर्ने,

(ग) मानव अधिकार उल्लंघन गर्ने व्यक्ति वा संस्थाका विरुद्ध मुद्दा चलाउनु पर्ने आवश्यकता भएमा कानून बमोजिम अदालतमा मुद्दा दायर गर्न सिफारिश गर्ने,

(घ) मानव अधिकारको चेतना अभिवृद्धि गर्न नागरिक समाजसँग समन्वय र सहकार्य गर्ने,

(ङ) मानव अधिकारको उल्लंघनकर्तालाई विभागीय कारबाही तथा सजाय गर्न कारण र आधार खुलाई सम्बन्धित निकाय समक्ष सिफारिश गर्ने,

(च) मानव अधिकारसँग सम्बन्धित कानूनको आवधिक रूपमा पुनरावलोकन गर्ने तथा त्यसमा गर्नु पर्ने सुधार तथा संशोधनका सम्बन्धमा नेपाल सरकार समक्ष सिफारिश गर्ने,

(छ) मानव अधिकारसँग सम्बन्धित अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि वा सम्झौताको नेपाल पक्ष बन्नु पर्ने भएमा त्यसको कारणसहित नेपाल सरकारलाई सिफारिश गर्ने र नेपाल पक्ष बनिसकेका सन्धि वा सम्झौताको कार्यान्वयन भए वा नभएको अनुगमन गरी कार्यान्वयन नभएको पाइएमा त्यसको कार्यान्वयन गर्न नेपाल सरकार समक्ष सिफारिश गर्ने,

(ज) मानव अधिकारको उल्लंघनका सम्बन्धमा राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले गरेको सिफारिश वा निर्देशन पालन वा कार्यान्वयन नगर्ने पदाधिकारी, व्यक्ति वा निकायको नाम कानून बमोजिम सार्वजनिक गरी मानव अधिकार उल्लंघनकर्ताको रूपमा अभिलेख राख्ने ।

(३) मानव अधिकार आयोगले आफ्नो कार्य सम्पादन गर्दा वा कर्तव्य पालन गर्दा देहाय बमोजिमको अधिकार प्रयोग गर्न सक्नेछ :-

(क) कुनै व्यक्तिलाई आयोग समक्ष उपस्थित गराई जानकारी वा बयान लिने वा बकपत्र गराउने, प्रमाण बुझ्ने, दशी प्रमाण दाखिला गर्न लगाउने सम्बन्धमा अदालतलाई भए सरहको अधिकार प्रयोग गर्ने,

- (ख) मानव अधिकारको गम्भीर उल्लंघन हुन लागेको वा भइसकेको सूचना आयोगले कुनै किसिमबाट प्राप्त गरेमा कुनै व्यक्ति वा निजको आवास वा कार्यालयमा विना सूचना प्रवेश गर्ने, खानतलासी लिने तथा त्यसरी खानतलासी लिंदा मानव अधिकारको उल्लंघनसँग सम्बन्धित लिखत, प्रमाण वा सबुत कब्जामा लिने,
- (ग) कुनै व्यक्तिको मानव अधिकार उल्लंघन भइरहेको कुरा जानकारी भई तत्काल कारवाही गर्नु पर्ने आवश्यक देखिएमा विना सूचना सरकारी कार्यालय वा अन्य ठाउँमा प्रवेश गर्ने र उद्धार गर्ने,
- (घ) मानव अधिकारको उल्लंघनबाट पीडितलाई कानून बमोजिम क्षतिपूर्ति दिन आदेश दिने ।
- (४) राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगले आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकार मध्ये कुनै काम, कर्तव्य र अधिकार सो आयोगको अध्यक्ष, कुनै सदस्य वा नेपाल सरकारको कर्मचारीलाई तोकिएको शर्तको अधीनमा रही प्रयोग तथा पालन गर्ने गरी प्रत्यायोजन गर्न सक्नेछ ।
- (५) राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको अन्य काम, कर्तव्य र अधिकार तथा कार्यविधि संघीय कानून बमोजिम हुनेछ ।
- (६) संविधानको धारा २४९ बमोजिमका संवैधानिक निकायले आफूले गरेको काम कारवाहीको वार्षिक प्रतिवेदन राष्ट्रपति समक्ष पेश गर्नेछ र राष्ट्रपतिले प्रधानमन्त्री मार्फत त्यस्तो प्रतिवेदन संघीय संसद समक्ष पेश गर्न लगाउने भन्ने व्यवस्था भए बमोजिम आयोगले आफ्नो वार्षिक प्रतिवेदन राष्ट्रपति समक्ष पेश गर्दछ ।

३. आयोगमा रहने कर्मचारी संख्या, दरबन्दी विवरण र कार्य विवरण :

हाल आयोगको १ केन्द्रीय कार्यालय, ५ वटा क्षेत्रीय कार्यालय, ४ वटा उपक्षेत्रीय कार्यालय र ३ वटा प्रस्तवित कार्यालयमा गरी जम्मा ३०९ जनाको दरबन्दी रहको छ । दरबन्दी विवरण तथा पदपूर्तिको अवस्था निम्न बमोजिम छ :

क्र.सं.	तह	पद	जम्मा दरबन्दी	पदपूर्ति संख्या
१	विशिष्ट श्रेणी	सचिव	१	१
२	प्रथम श्रेणी	निर्देशक	९	६
३	दोस्रो श्रेणी	उपनिर्देशक	२०	१६
४	तेस्रो श्रेणी	अधिकृत	१०७	७७
५	सहायक प्रथम	सहायक प्रथम	५८	३२
६	श्रेणी विहिन	सहायक कर्मचारी	११४	९२
जम्मा			३०९	२२४

आयोगको सांगठनिक संरचना :

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको सांगठनिक संरचना अनुसार आयोगको सबैभन्दा माथिल्लो निकाय ५ जना पदाधिकारी रहेको आयोग हो । जसमा १ अध्यक्ष र ४ सदस्य सहित ५ जना पदाधिकारीहरू रहन्छन् । आयोगमा १ जना सचिव रहने व्यवस्था छ । सचिव मातहतमा ४ वटा विभागहरू ५ वटा क्षेत्रीय कार्यालय र ६ वटा उपक्षेत्रीय कार्यालय (३ वटा प्रस्तावित समेत गरेर) छन् भने विभाग अन्तर्गत ९ वटा महाशाखा छन् । यसै गरी २२ वटा युनिट तथा डेस्कहरू रहेका छन् । आयोगका कार्यालहरू रहेको स्थान तथा सांगठनिक संरचनाको चित्र विवरण अनुसूचिमा रहेको छ ।

आयोगका विभागहरू :

१. कानून, अनुसन्धान र अनुगमन विभाग : यस अन्तर्गत कानून महाशाखा, अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि अनुगमन

महाशाखा र अनुसन्धान महाशाखा गरी ३ वटा महाशाखाहरू छन्

२. समन्वय विभाग : यस विभाग अन्तर्गत अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध डेस्क, सूचना तथा तथा प्रकाशन डेस्क, क्षेत्रीय समन्वय डेस्क, सूचना प्रविधि एकाइ, प्रतिवेदन लेखन एकाइ, अभिलेख तथा मानव अधिकार स्रोत केन्द्र रहेका छन् ।

३. प्रवर्द्धन, वकालत र सामूहिक अधिकार विभाग : यस विभाग अन्तर्गत प्रवर्द्धन तथा वकालत महाशाखा, लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण महाशाखा, सामूहिक अधिकार महाशाखा, वकालत र अभियान युनिट, मानव अधिकार शिक्षा तथा तालिम युनिट रहेका छन् ।

४. प्रशासन, अर्थ, नीति तथा योजना विभाग अन्तर्गत : नीति अनुसन्धान तथा योजना महाशाखा, प्रशासन महाशाखा, आर्थिक व्यवस्थापन महाशाखा रहेका छन् ।

(अ) विभागले गर्ने कामहरू :

(क) कानून, अनुसन्धान र अनुगमन विभाग

आफू मातहतका महाशाखामार्फत यो विभागले निम्न कार्यहरू गर्दछ :

- क्षेत्रीय तथा उप-क्षेत्रीय कार्यलयबाट प्राप्त सूचनाको अनुगमन तथा विश्लेषण गर्ने,
- आयोगमा परेका उजुरी मामिलाको अनुसन्धान तथा छानविन,
- आयोगको सम-सामूहिक विषयमा छलफल तथा मस्यौदा सिफारिश,
- क्षेत्रीय तथा उप-क्षेत्रीय कार्यलयबाट प्राप्त सूचनाको आधारमा नेपालको मानव अधिकारको अवस्थाको मासिक सारांश अभिलेख तयार गर्ने,

(ख) समन्वय विभाग

आफू मातहतका महाशाखामार्फत यो विभागले निम्न कार्यहरू गर्दछ :

- आन्तरिक तथा बाह्य समन्वय कायम गर्ने ।
- क्षेत्रीय तथा उप-क्षेत्रीय कार्यलयका निर्णयहरू आयोगको केन्द्रीय कार्यलयमा सम्प्रेषण गराउने ।
- विभिन्न सरकारी मन्त्रालय र विभाग तथा अदालत र आयोग विच सहजकर्ताको भूमिका निर्वाह गर्ने ।
- दातृ निकायसँग समन्वय गर्ने ।
- आवश्यक सूचनात्मक पुस्तिका तथा अभिलेख प्रकाशन गर्ने ।

(ग) प्रवर्द्धन, वकालत तथा सामूहिक अधिकार विभाग

आफू मातहतका महाशाखामार्फत यो विभागले निम्न कार्यहरू गर्दछ :

- आयोगमा परेका उजुरी र आवेदन बाहेकका अन्य विषयगत निर्णय र तत् सम्बन्धी काम कारवाही अगाडि बढाउने,
- यो विभाग कानून, अनुसन्धान र अनुगमन विभागको पूरक विभागको रूपमा रहेको
- आयोगले अनुगमन तथा उजुरी मार्फत प्राप्त सूचना उपर काम कारवाहीको लागि सल्लाह लिने र निर्देश गर्ने,

(घ) प्रशासन, वित्त, निति तथा योजना विभाग

आफू मातहतका महाशाखामार्फत यो विभागले निम्न कार्यहरू गर्दछ :

- प्रशासकीय तथा व्यवस्थापकीय कार्य गर्ने ।
- कर्मचारीहरूको वृत्ति विकास सम्बन्धि योजनाको निर्माण ।
- कर्मचारीहरूको व्यक्तिगत अभिलेख कायम ।

- आर्थिक व्यवस्थापन सम्बन्धी सम्पूर्ण कार्य गर्ने ।
- नीति तथा योजना निर्माण र कार्यन्वयनको अवस्था अनुगमन ।

(आ) महाशाखाले सम्पादन गर्ने कार्यहरू

(क) कानून महाशाखाले गर्ने कार्यहरू

- कानून पुनरावलोकन ।
- मानवअधिकार सम्बन्धी महत्वपूर्ण निर्णय प्रकाशन
- आयोगलाई विपक्षी बनाइ दर्ता भएका मुद्दामा बहस पैरवी
- आवश्यक कानूनी मस्यौदा तयार
- कानूनी परामर्श
- आयोगले तोकेका कानून सम्बन्धी अन्य कार्यहरू

(ख) अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि अनुगमन महाशाखाका कार्यहरू

- अन्तर्राष्ट्रिय महासन्धि कार्यान्वयन अनुगमन
- मानव अधिकार राष्ट्रिय कार्ययोजना अनुगमन
- विश्वव्यापी आवधिक समीक्षा अनुगमन
- महासन्धि अनुमोदनको लागि सिफारिश
- राज्यले तयार गरेको State Report मा सुझाव
- मानव अधिकारको समग्र अवस्थाको अनुगमन

(ग) अनुसन्धान महाशाखाले गर्ने कार्यहरू

- मानव अधिकार उल्लंघन सम्बन्धी उजुरी ग्रहण
- मानव अधिकार उल्लंघनका घटनामा अनुसन्धान, अनुगमन
- अनुसन्धान सम्पन्न भैसकेको उजुरी निर्णयार्थ आयोगमा पेश (क्षेत्रीय कार्यालयबाट आएका समेत)
- फैसला लेखन
- आयोगबाट मानव अधिकार उल्लंघन सम्बन्धमा भएका निर्णयको पत्राचार, ताकेता
- उजुरी, कारवाहीसम्बन्धी अन्य कार्यहरू

(घ) प्रवर्द्धन तथा वकालत महाशाखाले गर्ने कार्यहरू

- मानवअधिकार शिक्षा (तालिम गोष्ठी, प्रशिक्षण, मानव अधिकार पाठ्यक्रम निर्माणका लागि पहल)
- मानव अधिकार चेतनामूलक कार्यक्रम
- मानव अधिकार वकालत
- मानव अधिकार सामग्री निर्माण तथा वितरण
- मानव अधिकार संस्थाहरूसँग समन्वय सहकार्य

(ङ) लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण महाशाखाले गर्ने कार्यहरू

- लैंगिक तथा सामाजिक विभेद हटाउन पहल गर्ने
- महिलाको मानव अधिकारको अवस्थाबारे बहस पैरवी
- राज्यका हरेक तहमा महिला तथा अन्य सीमान्तीकृतको सहभागितामा वृद्धि गर्न पहल
- महिला विरुद्ध हुने हिंसा तथा सीमान्तीकृतका मानव अधिकार हनका विरुद्ध कार्य

- महिला तथा सीमान्तीकृतका अधिकारको वकालत
- महिला र पछाडि पारिएका समुदायको न्यायमा पहुँच वृद्धि
- महिला तथा समाजिक रुपमा पछाडि पारिएका क्षेत्रमा काम गर्ने संस्थासँग सहकार्य समन्वय

(च) सामूहिक अधिकार महाशाखाका कार्यहरू

- सामूहिक अधिकार (आदिवासी जनजाति, अल्पसंख्यक, जेष्ठ नागरिक, मानसिक स्वास्थ्य, लैंगिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, HIV प्रभावित आदि) को प्रबर्द्धनका लागि गोष्ठी अन्तरक्रिया, छलफल, कार्यशाला, प्रशिक्षण
- सामूहिक अधिकारको अनुगमन गर्ने (अनुगमन महाशाखाको समन्वयमा)
- सामूहिक अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धनका लागि नीतिगत सिफारिश गर्न आवश्यक कार्यहरू गर्ने
- सामूहिक अधिकारको सुनिश्चितताको लागि कानून पुनरावलोकनको कार्य गर्ने

(कानून महाशाखाको समन्वयमा)

(छ) नीति अनुसन्धान तथा योजना महाशाखाका कार्यहरू

- रणनीतिक योजना निर्माण
- वार्षिक कार्यक्रम र योजना तयार
- कार्ययोजना कार्यान्वयन अनुगमन र मूल्यांकन
- चौमासिक प्रगति प्रतिवेदन तयार
- प्रगति समीक्षा कार्यक्रम गर्ने
- कार्यक्रम र योजना सम्बन्धमा योजना आयोग र अर्थ मन्त्रालयसँग समन्वय
- आयोगको नितिगत व्यवस्था, समन्वय र सहजिकरण र आयोगको नीति तर्जुमा

(ज) प्रशासन महाशाखाले गर्ने कार्यहरू

• जनशक्ति व्यवस्थापन (कर्मचारी सरुवा, बहुवा, अवकाश, मनोनयनहरू, पदपूर्ति र स्वीकृति सम्बन्धि कार्य)

- कार्यालय व्यवस्थापन र सरसफाइ
- सार्वजनिक खरिद
- मर्मत संभार तथा रेखदेख (आयोग अन्तर्गत सम्पूर्ण निकायहरूको भौतिक साधनहरूको अनुगमन, निरिक्षण)

- सवारी व्यवस्थापन
- दर्ता, चलानी, चिठीपत्र
- कार्यालय व्यवस्थापन र सञ्चालनका दैनिक भैपरी आउने अन्य कामहरू

(झ) आर्थिक व्यवस्थापन महाशाखाले गर्ने कार्यहरू

- वार्षिक चालू बजेट निर्माण
- बजेट बाँडफाँड तथा अख्तियारी प्रदान
- आर्थिक कारोवारको लेखा राख्ने तथा आर्थिक प्रतिवेदन तयार
- लेखापरीक्षण (आन्तरिक तथा अन्तिम) र वेरुजु फछ्यौट
- दातृ संस्थाबाट आएका बजेटको छुट्टै हिसाब तथा आर्थिक प्रतिवेदन तयार

- आर्थिक अनुशासन कायम गर्ने,
- वित्तीय स्रोत तथा आयोगका निर्णय र कार्यहरूबाट पर्न जाने वित्तीय असरको अभिलेखन

(ज) अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध डेस्कका कार्यहरू

- अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध सम्बन्धी सम्पूर्ण काम
- APF, UN Agencies र मानव अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय संघसंस्थासँग समन्वय
- कूटनैतिक नियोगसँगको समन्वय

(ट) सूचना, तथा सञ्चार एकाइका कार्यहरू

- आयोगका आवश्यक सूचनालाई सञ्चार माध्यम समक्ष पुर्याउने
- प्रेस विज्ञप्ति तयार गर्ने
- प्रेस नोट तयार गर्ने
- पत्रकार सम्मेलनको लागि तयारी गर्ने
- मानव अधिकारपत्र सम्पादन गर्ने
- मानव अधिकार सम्बन्धी समाचार अनुगमन

(ठ) सूचना प्रविधि एकाइका कार्यहरू

- सूचना प्रविधि सम्बन्धी Server System र कम्प्युटर मर्मत
- आयोगका Facebook, Twitter, Website Update गर्ने
- आयोगका कर्मचारीहरूको विद्ययुतीय हाजिरी तथा रेकर्ड राख्ने
- आयोगका प्रकाशनमा डिजाइन तथा लेआउटमा सहयोग गर्ने
- सूचना प्रविधि सम्बन्धी नीति, योजना निर्माण कार्यान्वयन गर्ने
- CMRS प्रणाली सञ्चालन सम्बन्धी कार्य

(ड) प्रतिवेदन लेखन एकाइका कार्यहरू

- आयोगको वार्षिक प्रतिवेदन तयार
- मानव अधिकार सम्बन्धी विषयगत प्रतिवेदनमा आवश्यक कार्य
- आयोगबाट प्रकाशन हुने अन्य प्रकाशन

(ढ) मानव अधिकार स्रोत केन्द्र

- मानव अधिकार स्रोत केन्द्र सञ्चालन
- आयोगका महत्वपूर्ण फाइलहरूको अभिलेखन

(ण) क्षेत्रीय समन्वय डेस्क

- केन्द्र र क्षेत्र बीच समन्वय
- क्षेत्रीय कार्यालयको मासिक प्रतिवेदन संकलन र विश्लेषण
- क्षेत्र र केन्द्र बीच कार्य सम्पादनमा सहजता ल्याउन सहयोग पुर्याउने

(त) बैठक समन्वय महाशाखा

- मानव अधिकार आयोगका सिफारिश कार्यान्वयनका लागि पहल गर्ने
- आयोग (सचिवालय क्षेत्रीय कार्यालय, महाशाखा) आन्तरिक र बाह्य समन्वय गर्ने
- आयोगको बैठकका प्रस्ताव तयार तथा माइन्ट तयार गर्न सचिवालयलाई सघाउने

(थ) मानव बेचबिखन तथा ओसार विरुद्ध राष्ट्रिय समाधीक्षकको कार्यालय

- मानव बेचबिखन सम्बन्धी अनुगमन
- मानव बेचबिखन सम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन तयार
- मानव बेचबिखन सम्बन्धी भएका समाचार तथा उजुरीबारे अनुसन्धान महाशाखासँग समन्वय
- मानव बेचबिखन सम्बन्धी तथ्यांक अध्यावधिक
- कानून महाशाखासँग समन्वय गरी मानव बेचबिखन सम्बन्धी कानून पुनरावलोकनको पहल

(द) सुरक्षा एकाई

- सुरक्षा सतर्कता सम्बन्धी काम
- सुरक्षा तालिम
- मानव अधिकार हनन र सुरक्षा स्थितिको Brifing
- CCTV को निरीक्षण रेखदेख
- सुरक्षा सम्बन्धी सल्लाह सुभावा
- सुरक्षा सम्बन्धी मासिक प्रतिवेदन तयार र वितरण
- सुरक्षाका अन्य कामहरू

४. आयोगबाट प्रदान गरिने सेवा :

- मानव अधिकारको उल्लंघनका सम्बन्धमा उजुरी लिने, अनुसन्धान गर्ने, दोषीलाई कारवाही र पीडितलाई क्षतिपूर्तिका लागि सिफारिश गर्ने,
- मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्ने र अनुगमनबाट देखिएका तथ्यको आधारमा सुधार गर्नुपर्ने पक्षहरू बारे नेपाल सरकारलाई सिफारिश गर्ने,
- तालिम, गोष्ठी, अन्तरक्रियाका माध्यमबाट मानव अधिकार शिक्षा प्रबर्द्धन गर्ने,
- मानव अधिकार सम्बन्धी कानूनहरूको पुनरावलोकन गरी सुधारका लागि सरकारलाई सिफारिश गर्ने,
- नेपाल पक्ष भएका मानव अधिकार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सन्धिहरूको कार्यान्वयनको अवस्थाको अनुगमन गरी प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकारलाई सिफारिश गर्ने,
- मानव अधिकार सम्बन्धी अन्य कार्यहरू गर्ने ।

५. आयोगका विभाग, महाशाखा, शाखा, एकाई र प्रमुख जिम्मेवार अधिकारी

सि. नं.	विभाग महाशाखा, शाखा, एकाई	प्रमुख जिम्मेवार अधिकारीको नाम	पद	कैफियत
१	कानून, अनुसन्धान र अनुगमन विभाग	मुरारीप्रसाद खरेल	निर्देशक	
२	प्रबर्द्धन, वकालत र सामूहिक अधिकार विभाग	डा. टीकाराम पोखरेल	निर्देशक	
३	प्रशासन, अर्थ, नीति तथा योजना विभाग	डा. टीकाराम पोखरेल	निर्देशक	
४	समन्वय विभाग	नवराज सापकोटा	निर्देशक	

५	अनुसन्धान महाशाखा	लोकनाथ बास्तोला	उप निर्देशक	
६	प्रवर्द्धन तथा वकालत महाशाखा	हरि प्रसाद ज्ञवाली	उपनिर्देशक	
७	नीति अनुसन्धान तथा योजना महाशाखा	सन्तोष आचार्य	उपनिर्देशक	
८	प्रशासन महाशाखा	घनश्याम भण्डारी	मानव अधिकार अधिकृत	
९	कानून महाशाखा	श्यामबाबु काफ्ले	उपनिर्देशक	
१०	अन्तर्राष्ट्रिय सन्धि अनुगमन महाशाखा	बुद्धनारायण सहनी	उपनिर्देशक	
११	लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण महाशाखा	मञ्जु खतिवडा	उपनिर्देशक	
१२	सामूहिक अधिकार महाशाखा	स्वर्णीमा भण्डारी	उपनिर्देशक	
१३	आर्थिक व्यवस्थापन महाशाखा	जितेन्द्र कार्की	लेखा अधिकृत	
१४	वैठक समन्वय महाशाखा	मायादेवी शर्मा	उपनिर्देशक	
१५	प्रतिवेदन एकाइ	कैलाशकुमार शिवाकोटी	मानव अधिकार अधिकृत	
१६	क्षेत्रीय समन्वय एकाइ			
१७	मानव बेचबिखन विरुद्ध राष्ट्रिय समाधीक्षकको कार्यालय	यशोदा बज्जाडे	मानव अधिकार अधिकृत	
१८	सूचना तथा सञ्चार एकाइ	दुर्गा पोखरेल	मानव अधिकार अधिकृत	
१९	सूचना प्रविधि एकाइ	रविता त्वाती	सूचना प्रविधि अधिकृत	
२०	सुरक्षा एकाइ	बाबुकाजी के.सी.	सुरक्षा अधिकृत	
२१	अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध डेस्क			
२२	मानव अधिकार स्रोत केन्द्र	रेखा वास्तोला	मानव अधिकार अधिकृत	

६. सेवा प्राप्त गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधि :

- १० पेजसम्मको सूचना निशुल्क प्राप्त हुने र सोभन्दा माथि भएमा प्रति पेज रु. ५/- (पाँच) दस्तुर लाग्ने
- सूचनाको प्रकृति हेरी बढीमा १५ दिनसम्मको अवधि लाग्ने
- तोकिएको अवस्थामा बाहेक आयोगका अन्य सेवामा सामान्यतया: छुट्टै दस्तुर नलाग्ने
- आयोगका प्रकाशनहरू निःशुल्क वितरण हुने

- सूचना बाहेक अन्य प्रकृतिका सेवा प्राप्त गर्ने अवधि कामको प्रकृतिअनुसार फरक फरक हुने
- पीडित पक्षको स्वीकृति/सहमति विना पीडितसँग सम्बन्धित कागजात, सूचना उपलब्ध गराउन नसकिने ।

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारी :

- आयोगमा परेका उजुरीका सम्बन्धमा अनुसन्धानपश्चात् आयोगबाट निर्णय हुने,
- नेपाल सरकारलाई गरिने सिफारिसहरुमा आयोगले निर्णय गर्ने,
- सामान्यतः नीतिगत विषयमा आयोगबाट र प्रशासनिक तथा आर्थिक विषयहरुमा सचिवबाट निर्णय हुने,
- अन्यमा कामको प्रकृति अनुसार निर्णय प्रक्रिया फरक फरक हुने,
- निर्णय गर्ने अधिकारी पनि कार्य प्रकृतिअनुसार फरक फरक हुने

८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारी :

- नीतिगत तहमा आयोगका अध्यक्ष श्री अनूप राज शर्मा
- प्रशासनिक तहमा आयोगका सचिव श्री वेदप्रसाद भट्टराई

९. सम्पादन गरेको कामको विवरण : (२०७६ साउन गते देखि असोज मसान्त सम्म)

९.१. अनुसन्धानसम्बन्धी विवरण

- प्रदेश कार्यालयबाट निर्णयका लागि पठाइएका फाइलहरु आयोगमा पेश गरी निर्णय गराइएको र निर्णय भईसकेका केही फाइलहरुमा फैसला लेखन कार्य गरिएको । निर्णय भईसकेका पुराना फाइलहरुमा पञ्जीका तयार गरी अभिलेखालयमा बुझाइएको ।
- प्रदेश तथा प्रदेश शाखा कार्यालयबाट निर्णयका लागि पठाइएको फाइलहरु जिम्मा लिई आयोगमा पेश गर्नको लागि अध्ययन गरी एकल निर्णयको गरिएको । साथै निर्णय हुन बाँकी फाइलहरुमा आवश्यकतानुसार टिप्पणी, टिपोट र पंजिका तयार गरिएको ।
- आयोगबाट निर्णय भएका उजुरी फाइलहरुको सम्बन्धमा Hard Copy and Soft Copy Minute तयार गर्ने काम गरिएको ।
- आयोगबाट फैसला भएका उजुरीहरुमा सिफारिस कार्यान्वयनको लागि सम्बन्धीत मन्त्रालयमा पत्राचार तथा अगाडी भएका सिफारिस सम्बन्धमा ताकेता गरिएको । फाइलहरुमा आवश्यकता अनुसार सम्बन्धीत निकायमा पत्राचर गरिएको ।
- यस अवधिमा आयोगमा रहेको उजुरी उपर १ वटा अनुगमन र ४ पटक अनुसन्धान टोली खटिएको।
- आप्रवासी कामदार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको सम्बन्धमा आवश्यक तयारी गरिएको ।
- यस कार्यालयमा प्राप्त उजुरीहरु क्षेत्राधिकारको आधारमा आयोगको सम्बन्धित प्रदेश र प्रदेश शाखा कार्यालयमा पठाइएको साथै पीडितहरुलाई परामर्श दिइएको ।
- आयोगका कार्यालयमा क्षेत्राधिकार भन्दा बाहिरको उजुरी लिई आउने पीडित तथा प्रभावितहरुलाई मनोविमर्श प्रदान गरी सम्बन्धीत निकायमा जानका लागि रिफर गरिएको ।
- आयोगबाट तथा विभिन्न संघ संस्थाहरुले आयोजना गरिएको कार्यक्रममा आयोगको प्रतिनिधिको रुपमा १० वटा सहभागी जनाइएको ।

मिति २०७६ साउन देखि असोज मसान्तसम्ममा आयोगबाट भएको निर्णय, सिफारिस, तामेली र खारेजी सम्बन्धी विवरण :-

संख्या : थानमा

महिना	सिफारिस		तामेली	खारेज	जम्मा फछ्यौट	पुन पेश गर्ने	जम्मा निर्णय
	नीतिगत	उजुरीगत					
२०७६ साउन	८	१०	३०	१	४९	५	५४
२०७६ भदौ	१	४१	८३	७	१३२	४५	१३६
२०७६ असोज	—	१२	१७	१	३०	२	३२
जम्मा निर्णय :	९	६३	१३०	९	२११	५२	२२२

९.२. अनुगमनसम्बन्धी कार्यहरु

- UPR सम्बन्धमा माननीय सदस्य सुदिप पाठक ज्यूको कार्यकक्षमा युपीआर प्रतिवेदन लेखन समिति गठन ।
- UPR सिफारिसको कार्यान्वयन अवस्था डेष्क पुनरावलोकन कार्य भइरहेको ।
- वर्तमान आयोगको छ वर्ष सम्बन्धी प्रतिवेदन लेखन सम्बन्धमा माननीय मोहना अन्सारीज्यूको संयोजकत्वमा गठन भएको कार्यदलको कामकारवाही अगाडी बढाइएको ।
- मानव अधिकार अवस्था प्रतिवेदन तयारीका लागि मिडियामा प्रकाशित सुचना अध्ययन गरी संकलन गर्ने कार्य गरिएको ।
- ESCR छलफल कार्यक्रमका लागि आश्यक तथ्यांक तथा सुचना संकलन कार्य गरिएको ।
- भदौ ५ मा मानसिक रोगी गौ बहादुर गुरुङ लाई अपराध अभियोगमा थुनामा राखेको, तर सर्वोच्चले सफाइ दिइसक्ता पनि कोही लिन नआएका कारण कारागारमै रहेको हुँदा सोको अनुगमन गरिएको ।
- भदौ २४ मा Freedom Forum को निवेदनमा पत्रकार ओम हमालको बन्दीप्रतिक्रियाको रिटको सुनुवाइ र सुनुवाइ पश्चातको कृयाकलप अनुगमन गर्न सर्वोच्च अदालत गएको । पत्रकार ओम हमाललाई सर्वोच्च अदालतको निर्णय अनुसार छुटेका र प्रहरीले कुनै किसिमको असहजता पैदा नगरेको ।

९.३. प्रबर्द्धनात्मक कार्यहरु:

- भारत, केरेला स्थित बि.सि.एम. कलेजका विद्यार्थीहरुलाई मानव अधिकार आयोगको काम, कर्तव्य र अधिकारका सम्बन्धमा आवश्यक जानकारी प्रदान ।
- कोशिस नेपालसँगको सहकार्यमा अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको शिक्षामा पहुँच विषयक परामर्श कार्यक्रम सम्पन्न ।
- “मौलिकहकको कार्यान्वयनमा प्रदेश सरकारको भूमिका” विषयक कार्यक्रमको एकिकृत प्रतिवेदन तयार ।

- सुदुर पश्चिम प्रदेश क्षेत्रका मानव अधिकारका विषयसंग सम्बद्धभई पत्रकारिता गर्ने सम्पूर्ण पत्रकारहरूलाई “मानव अधिकार र पत्रकारिता” विषयक तालिम प्रदान ।
- बझाङ जिल्लाका स्थानीय तहका न्यायीक समितिका पदाधिकारीहरूलाई विवाद समाधान र मेलमिलाप सम्बन्धी तालिम प्रदान ।
- आयोगको अनुसन्धान वर्षलाई सफल बनाउन अनुसन्धान सम्बन्धी फाइलहरूको अध्ययन सम्बन्धी कार्य गरेको ।

९.४. लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धी कार्यहरु

- मिति २०७६/५/६ गते राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको आयोजना र FWLD को समन्वयमा नागरिकता सम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न गरी कार्यक्रमको प्रतिवेदन आयोगमा पेश गरेको ।
- मिति २०७६/५/२४ गते आयोगको माननीय अध्यक्ष अनुपराज शर्माको अध्यक्षतामा लैङ्गिक न्याय र मानव अधिकार सम्बन्धी कार्यक्रम लैङ्गिक विज्ञ कमला भासिनको आतिथ्यतामा सम्पन्न गरी प्रतिवेदन आयोगमा पेश गरेको ।
- यौनिक ,लैङ्गिक अल्पसंख्यक तथा जेष्ठ नागरिकहरूको मानव अधिकार विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम तथा जेष्ठ नागरिकको अनुगमनको लागि धनगढी खटिई अन्तरक्रिया कार्यक्रम भाद्र ३० गते सम्पन्न गरेको । साथै उक्त कार्यक्रम र अनुगमनको प्रतिवेदन तयार गरी आयोगमा पेश गरेको ।
- महिला हिंसा न्यूनिकरण, मानव अधिकारको संरक्षण एवं सुरक्षामा नेपाल प्रहरीको जवाफदेहिता विषयक राष्ट्रिय अभियान कार्यक्रमहरू ६ वटा प्रदेशमा सम्पन्न गरेको । उक्त कार्यक्रमबाट आएको तथ्यहरू संकलन तथा नेपाल प्रहरीको तथ्याङ्क संकलन गरी विश्लेषण गर्ने तथा प्रतिवेदन लेखन कार्य निरन्तर गरी जबरजस्ती करणीमा परेका महिलाको मानव अधिकार एवम् न्यायमा पहुँचमा नेपाल प्रहरीको जवाफदेहिता विषयक अध्ययन प्रतिवेदन प्रकाशन गरेको ।
- मिति २०७६/६/०६ गते जबरजस्ती करणीमा परेका महिलाको मानव अधिकार एवम् न्यायमा पहुँचमा नेपाल प्रहरीको जवाफदेहिता विषयक अध्ययन प्रतिवेदन तयार गरी सार्वजनिकीकरण गरेको ।
- बालबालिकाको स्थिती प्रतिवेदन लेखन कार्यको लागि आवश्यक सन्दर्भ सामाग्रीहरूको संकलन तथा अध्ययन र प्रतिवेदन लेखन कार्य निरन्तर गरेको ।
- २०७६/६/२३ गतेबाट महारा घटनाको सम्बन्धमा आयोगले गठन गरेको उच्चस्तरीय टोलीमा रहेर अनुगमन गरी प्राप्त तथ्य सहितको प्रतिवेदन आयोग समक्ष पेश गरेको ।
- यौनिक तथा लैङ्गिक अल्पसंख्यकहरूको मानव अधिकार विषयक अध्ययन प्रतिवेदन प्रकाशन गर्ने सम्बन्धमा आयोगको माननीय सदस्य लगायत महाशाखाको बैठक बसी प्रतिवेदन तयार गर्न आवश्यक निर्देशन भए बमोजिम कार्य निरन्तर गरेको ।

९.५ नीति अनुसन्धान तथा योजना सम्बन्धी कार्यहरु

आ.ब. २०७६/७७ को साउन देखि असोज मसान्त सम्म सम्पादन भएका कार्यहरूको विवरण

क्र.स.	कार्यक्रम	मिति	स्थान	सहभागि संख्या	खर्च रकम

१.	मासिक कार्य योजना सम्बन्धी छलफल	२०७६।०४।१३	आयोगको सभाहल	२०	-
२.	व्यवस्थापन समितिको बैठक	२०७६।०५।१२	नेपाल प्रशासनि प्रशिक्षण प्रतिष्ठान, जावलाखेल	२९	-
३.	आयोगको प्रदेश न. २ कार्यालयको उजूरी फाईलहरुको निरीक्षण , अनुगमन	२०७६।०४।२२ देखी २८	आयोगको प्रदेश न. २ कार्यालय, जनकपुर	-	१८,३७०।
४.	भापा र मोरङ जिल्लाका प्रत्येक स्थानिय तहले छनौट गरेका सामुदायिक बिद्यालयका सामाजिक शिक्षकहरुका लागि मानव अधिकार सम्बन्धी प्रशिक्षण	२०७६।०६।०९ देखी १०	स्थानिय विकास प्रशिक्षण केन्द्र कलवलगुरी, भापा	४४	१,९९,३९६।

९.६. सामूहिक अधिकार सम्बन्धी कार्यहरु

- आप्रवासी कामदारहरुको मानव अधिकार संरक्षण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको आयोजना हुन गैरहेकोमा त्यसको व्यवस्थापन तथा तयारी गर्ने कार्य भैरहेको ।
- आप्रवासी कामदारहरुको अधिकारको अवस्था आप्रवासी कामदार भर्ना अभ्यास र न्यायमा पहुँच विषयको अनुसन्धान प्रतिवेदन सार्वजनिकीकरण गरिएको ।
- वातावरण र विकास सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिकीकरण गरिएको ।

९.७. कानूनसम्बन्धी कार्यहरु

- काठमाडौं जिल्ला अदालत आयोगको तर्फबाट बहस गरेको ।
- अनुसन्धान महाशाखाबाट आएको फाईल अनुसन्धान सम्बन्धी कार्य गरेको ।
- नेतृत्व तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी तालिम कार्यक्रममा सहभागि भएको ।
- मोरङ र भापा जिल्लामा क्रियाशिल पत्रकार र मानव अधिकार रक्षकलाई मानव अधिकार र पत्रकारिता सम्बन्धी अभिमुखिकरण तालिममा प्रशिक्षण दिएको ।
- संविधानको धारा ५३ अनुसार महाशाखाको प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको ।
- आयोगबाट निर्णय वा ठहर भएको फाईलको सूचिकरण सम्बन्धी कार्य गरेको ।

- फाईल अनुसन्धानको लागि प्रदेश २ कार्यालय जनकपुर गई फाईल अनुसन्धान गरेको
- सीमा क्षेत्रमा बसोबास गर्ने नेपाली नागरिकहरूको मानवअधिकार अवस्था सम्बन्धी प्रतिवेदनको अन्तिम सम्पादन शुरु गरेको ।
- मौलिक हक कार्यान्वयनमा विधायीका र कार्यपालिका विषय पुस्तक सम्पादन गरेको ।

९.८. प्रशासनिक कार्यहरू

- पदाधिकारीज्यूहरूको वैदेशिक भ्रमण सम्बन्धी विभिन्न कामहरू गरेको ।
- कर्मचारीहरूको वैदेशिक भ्रमण सम्बन्धी आवश्यक कार्यहरू गरेको ।
- आन्तरिक तथा अन्तर्राष्ट्रिय हवाई टिकटको व्यवस्थापन ।
- श्रेणीविहिनहरूको पदपूर्तिको लागि विज्ञापन गरी फर्म संकलन गरी प्रयोगात्मक र मौखिक अर्न्तवार्ताका माध्यमबाट छनौट कार्य सम्पन्न गरिएको ।
- आ.व.२०७५/०७६ को सम्पत्ति विवरण संकलन गरी राष्ट्रिय सर्तकता केन्द्रको Website मा प्रविष्टी गर्ने कार्य गरेको ।
- आ.व.२०७६/७७ का लागि बस्तु तथा सेवा खरिदको लागि सूचीकृत फर्महरू संकलन गरी अन्तिम लिष्ट तयार गरेको ।
- International Conference को तयारीका लागि आवश्यक कार्य गरेको ।
- कर्मचारीहरूको करार नबिकरण गरेको ।
- आयोगको सभाहलमा हुने र बाहिर हुने कार्यक्रमको व्यवस्थापन गर्ने गरेको ।
- विभिन्न तालिम कार्यक्रमको लागि मनोनयन गरी पत्राचार गर्ने गरेको ।
- कर्मचारीहरूको हाजिरी तथा विदाको रेकर्डहरू राख्ने कार्य गरेको ।
- विभिन्न मर्मत सम्बन्धी कामहरू गरेको ।
- विभिन्न छुपाई सम्बन्धी कार्य गरेको ।
- खरिद सम्बन्धी कार्य गरेको ।

९.९. बैठक समन्वय महाशाखा

माननीय अध्यक्षज्यूको महत्वपूर्ण भेटघाट तथा विभिन्न कार्यक्रमको अध्यक्षता तथा उपस्थितिहरू देहाय बमोजिम रहेको छ ।

- मिति २०७६/०४/०२ गते जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत विरुद्धको अधिकारको अवस्था अनुगमन प्रतिवेदन, मानव अधिकार सम्बन्धी तालिमको पाठ्यक्रम आयोगका माननीय अध्यक्षबाट आयोगको सभाहलमा विमोचन भएको थियो त्यस्तै गरी ज्येष्ठ नागरिकहरूको अधिकार सम्बन्धी विधेयक सम्बन्धमा छलफल कार्यक्रम माननीय अध्यक्षको अध्यक्षतामा सरोकारवालाहरूको सहभागीतामा सम्पन्न भएको थियो ।
- मिति २०७६/०४/०६ आयोगको कानून महाशाखाद्वारा आयोजित व्यवस्थापिका र अन्य संवैधानिक आयोगहरूबीचको सम्बन्धबारे अनुसन्धानकर्ता विपिन अधिकारीद्वारा अनुसन्धानपत्र प्रस्तुतीकरण कार्यक्रम आयोगका माननीय अध्यक्षज्यूको अध्यक्षतामा आयोगका माननीय सदस्यहरू, सचिव लगायत कर्मचारीहरूको उपस्थितिमा सम्पन्न भएको थियो ।

- मिति २०७६/०४/२७-२८ गते CZOP द्वारा प्रदेश नं ५ बुटवलमा आयोजित UPR को तेस्रो चक्र प्रतिवेदन सम्बन्धमा नागरिक समाज, संघ संस्थाहरूसँग छलफल कार्यक्रममा माननीय अध्यक्षज्यू प्रमुख अतिथिको रुपमा उपस्थित भई मन्तव्य समेत प्रदान गर्नुका साथै कार्यक्रमको समापन समेत गर्नुभएको थियो । प्रस्तुत समयावधिमा आयोगका माननीय अध्यक्षबाट आयोगको प्रदेश नं ५ कार्यालय, बुटवल कार्यालयको निरीक्षण भएको थियो । उक्त निरीक्षण कार्यक्रममा आयोगका निर्देशक मुरारि प्रसाद खरेल र उपनिर्देशक माया देवी शर्माको उपस्थिति रहेको थियो ।
- मिति २०७६/०५/०१ गते द्वन्द्वपीडित राष्ट्रिय संजालकी अध्यक्ष गीता रसाइलीद्वारा मार्टिन चौतारी थापाथलीमा आयोजित संक्रमणकालीन न्यायको चुनौती र पीडित केन्द्रित न्याय प्रकृया विषयक अर्न्तक्रिया कार्यक्रममा माननीय अध्यक्ष प्रमुख अतिथिको रुपमा उपस्थित भई मन्तव्य समेत प्रदान गर्नुभएको ।
- मिति २०७६/०५/२० गते मानव अधिकारको विषयमा माननीय अध्यक्षज्यूद्वारा काठमाडौं पोष्टका पत्रकार समक्ष अन्तर्वार्ता प्रदान गर्नुभएको । यस अन्तर्वार्ताको समाचार काठमाडौं पोष्टमा Anup Raj Sharma: We could not be bold enough to pressurize the government शिर्षकमा प्रकाशित भएको । <https://kathmandupost.com/interviews/2019/09/17/anup-sharma-we-could-not-be-bold-enough-to-pressurise-the-government>
- न्यायिक आवाज कार्यक्रममा अरनिको टेलिभिजनका पत्रकार समक्ष माननीय अध्यक्षज्यूद्वारा अर्न्तवार्ता प्रदान गर्नुभएको । उक्त अर्न्तवार्ता अरनिको टेलिभिजनमा प्रसारण भएको थियो । जसलाई यस लिंकबाट समेत हेर्न सकिन्छ । <https://www.youtube.com/watch?v=BH13WssYoZU>
- मिति २०७६/०५/२६ गते Inauguration Ceremony of the 10 the International Indian Association of Medico Legal Experts Conference and the medico Legal Conference, Nepal विषयक सम्मेलनमा माननीय अध्यक्षज्यू प्रमुख अतिथिको रुपमा उपस्थित भई मन्तव्य समेत प्रदान गर्नुभएको ।
- मिति २०७६/०६/०१ गते व्यवसाय र मानव अधिकारको विषयमा संयुक्त राष्ट्रसंघ व्यवसाय र मानव अधिकार कार्य समूहका सदस्य सूर्य देव सहितको उपस्थितिमा नेपाल सरकारका सचिवहरूसहितको छलफल कार्यक्रम माननीय अध्यक्षज्यूको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको ।
- मिति २०७६/०६/०९ पूर्व प्रधानमन्त्रीद्वय शेर बहादुर देउवा, पुष्पकमल दाहाल (प्रचण्ड), मानव कुमार नेपाल र डा. मिनेन्द्र रिजालको समुस्थितिमा द्वन्द्वपीडितहरूलाई उपस्थित गराई संक्रमणकालीन न्याय विषयक अन्तरसंवाद कार्यक्रम माननीय अध्यक्षज्यूको अध्यक्षतामा सम्पन्न भएको ।
- मिति २०७६/०६/२१ देखि २६ गतेसम्म जेनेभामा आयोजित Global Consultation to all stakeholders on the role of national human rights institutions in facilitating access to effective remedy for business related human rights abuses program मा माननीय अध्यक्षज्यू उपस्थित हुनुभएको ।

- मिति २०७६/०६/२८ गते परराष्ट्र मन्त्रालयको संलग्नतामा एन.आर.एन.ए. र नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघद्वारा Hyatt Regency, Taragaon, Boudha, Kathmandu मा आयोजित ९औं विश्व सम्मेलन कार्यक्रमको समोद्घाटन कार्यक्रममा माननीय अध्यक्षको उपस्थित भएको ।

९.१० सूचना प्रविधि सम्बन्धी कार्यहरु

- आर्थिक वर्ष २०७६/७७ को लागि website, E-mail Liscense, AMC, Server maintainance, ACCT र HRMS को लागि सम्बन्धीत कार्यालयसँग करार नविकरण तथा खरिद कार्य सम्पन्न गरेको ।
- SSL Certificate खरिद गरि वेवसाइट तथा mail server मा Install गरेको ।
- आप्रवासी कामदार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको लागि webpage design गरेको तथा तयारी बैठकमा सहभागी भएको ।
- सूचना प्रविधि तथा वेवसाइट इकाइबाट गरिने नियमित कार्यहरुमा आयोज्यमा भएका कम्प्युटर, नेटवर्क, सरभर तथा अन्य विद्युतीय उपकरणहरुको परिक्षण, व्यकअप, समस्याहरुको समाधान ।
- आयोगको कार्यक्रमहरुमा फोटो तथा भिडीयो खिच्ने, आयोगको प्रकाशन, प्रेस विज्ञप्ति/नोट, सूचना, अपिल, महत्वपूर्ण कार्यक्रमका फोटाहरु नियमित रूपमा आयोगका वेवसाइट, फेसबुक तथा टुईटरमा अपडेट गर्ने गरेको ।
- के.का. का कर्मचारीहरुको विदाको रेकर्ड हेर्ने अन्तर्गत हरेक महिना घर विदा जोड्ने, फाराम तथा विदाको बाकि रेकर्ड हेरी सिफारीस भएका विदाको रेकर्ड राख्ने गरेको ।

९.११ प्रतिवेदन सम्बन्धी कार्य

- वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशनको तयारी भैरहेको ।
- संवाहक बाह्रौं अड्डा प्रकाशन गरिएको ।

९.१२. प्रेस विज्ञप्ति/नोट

	विज्ञप्ति शिर्षक	मिति	
१	बाढी पहिरो र डुबान पीडितहरुको उद्धार तथा मानवीय सहायतामा जुट्न आयोगको आग्रह	प्रेस विज्ञप्ति २०७६ साउन १	नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार आर्थिक, सामाजिक तथा साँस्कृतिक अधिकार
२	सत्य निरुपण तथा मेलमिलाप आयोगसँग छलफल	प्रेस नोट २०७६ साउन १४	नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार
३	वातावरण संरक्षणसम्बन्धी विधेयकमा आयोगको सुझाव	प्रेस नोट २०७६ साउन १५	स्वच्छ वातावरणको अधिकार
४	बेपत्ता पारिएका व्यक्तिहरुको छानविन आयोगसँग छलफल	प्रेस नोट २०७६ साउन १६	नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार

५	जेष्ठ नागरिक विधेयकमा हुनुपर्ने सुधार वारेका सुभावा	प्रेस नोट २०७६ साउन २३	जेष्ठ नागरिकको अधिकार
६	निर्मला पन्तको हत्याको घटना सम्बन्धमा नेपाल सरकारलाई आयोगको ताकेता पत्र	प्रेस नोट २०७६ साउन १०	बाल अधिकार/न्यायिक अधिकार
७	संक्रमणकालीन न्यायका संयन्त्रहरूको गठन सम्बन्धमा आयोगको ध्यानाकर्षण ।	प्रेस विज्ञप्ति २०७६ भदौ ५	नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार न्यायिक अधिकार
८	विश्वव्यापी आवधिक समीक्षाको सम्बन्धमा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयका सचिवसँग छलफल	प्रेस नोट २०७६ असोज १२	
९	अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता एवं स्वतन्त्रतापूर्वक आवत् जावत् गर्न पाउने अधिकारको सम्मान गर्न आग्रह	प्रेस विज्ञप्ति २०७६ असोज १४	नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार
१०	आप्रवासी कामदार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको सुरक्षा व्यवस्था सम्बन्धमा उपत्यकाका सुरक्षा अधिकारीहरूसँग छलफल	प्रेस नोट २०७६ असोज १५	
११	आयोगद्वारा उच्चस्तरीय अनुगमन टोली गठन	प्रेस विज्ञप्ति २०७६ असोज १७	
१२	दर्शन, तिहार तथा छठ बिदामा आयोग खुला रहने	प्रेस नोट २०७६ असोज १७	
१३	आप्रवासी कामदार सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको सुरक्षा व्यवस्थापन सम्बन्धमा गृह सचिवसँग छलफल	प्रेस नोट २०७६ असोज २८	

- मिति २०७६ साउन १ गते देखि असोज मसान्तसम्म १३ प्रेस विज्ञप्ति तथा नोटहरू आयोगको केन्द्रीय कार्यालयबाट जारी भएको ।
- आयोगद्वारा आयोजित ११ वटा कार्यक्रममा सञ्चारकर्मीहरूलाई आमन्त्रण गरेको ।

- सूचनाको हक सम्बन्धी प्रयोजनको लागि आयोगको केन्द्रीय कार्यालयबाट मिति २०७६ वैशाख देखि असार मसान्त सम्म भएका महत्वपूर्ण कार्यहरूको प्रतिवेदन संकलन तथा तयार गरी राष्ट्रिय सूचना आयोग र सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयमा पेश गरेको ।
- आप्रवासी कामदारहरूको अधिकार संरक्षणसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको तयारी सम्बन्धमा जानकारी गराउने उद्देश्यले मिति २०७६ साउन ५ गते पत्रकार सम्मेलनको आयोजना गरेको ।
- आयोगबाट भएका विभिन्न १७ वटा छलफल तथा अन्तरक्रिया लगायतका कार्यक्रमहरूमा सञ्चार शाखाको सहभागिता रहेको थियो ।
- एशिया प्यासिफिक मञ्च र मंगोलियन मानव अधिकार आयोगको संयुक्त आयोजनामा मिति २०७६ भदौ ११ देखि १३ सम्म (अगष्ट २८ देखि ३०, २०१९सम्म)आयोजित एपीएफ कम्युनिकेशन नेटवर्क वर्कशपमा सहभागी भएको ।
- आगामी कार्तिक २६ देखि २८ गते सम्म आयोगद्वारा आयोजना हुन गैरहेको आप्रवासी कामदारहरूको अधिकार संरक्षण सम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलनको लागि हाल सम्म भएका प्रगतिहरूको बारेमा जानकारी गराउने उद्देश्यले मिति २०७६ असोज ८ गते पत्रकार भेटघाट तथा छलफलको आयोजना गरेको ।
- सञ्चार शाखाको वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी योजना तथा मुल्यांकन महाशाखामा पेश गरेको ।

९.१३. सूचनाको हक सम्बन्धी कार्य

- सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५ र सूचनाको हक सम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिम नियमित सूचना प्रकाशित
- आयोगमा सूचना माग गरी निवेदन दिनेलाई सूचना उपलब्ध गराइएको
- सूचनाको हक सम्बन्धी कार्यक्रमहरूमा सहभागिता

१०. सूचना अधिकारी र प्रमुखको नाम र पद :

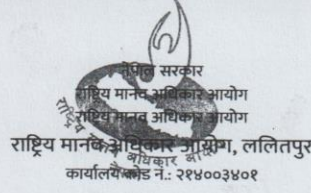
- माननीय अध्यक्ष श्री अनुपराज शर्मा
- सचिव श्री वेदप्रसाद भट्टराई
- सूचना अधिकारी डा. टीकाराम पोखरेल

११. सम्बन्धित ऐन, नियम, विनियम वा निर्देशिकाको सूची

- नेपालको संविधान (२०७२) को भाग २५, धारा २४८ र २४९
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऐन, २०६८
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग (उजुरी कारवाही तथा क्षतिपूर्ति निर्धारण) नियमावली, २०६९
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगका कर्मचारीहरूको सेवा, सर्त र सुविधा सम्बन्धी नियमावली, २०७२
- राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोगको आर्थिक प्रशासन सम्बन्धी नियमावली, २०७१
- अन्य विभिन्न निर्देशिका तथा नीतिहरू

१२ खर्चको फाँटवारी

https://cgas.fcgo.gov.np/#/malepx

म. ले. प. फारम नं: २१०

खर्चको फाँटवारी

२०७६/७७ साल श्रावण महिना

बजेट उपशीर्षक नं: २१४०००११३

आर्थिक वर्ष: २०७६/७७

बजेट उपशीर्षकको नाम: राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग (प्रशासनिक खर्च समेत)

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	श्रावण महिना सम्मको विकास	गत महिना सम्मको खर्च	श्रावण महिनाको खर्च	श्रावण महिना सम्मको खर्च	पेशकी	पेशकी बाहेक खर्च रकम	बाँकी बजेट
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	५७,८७८,०००.००							५७,८७८,०००.००
२११२१	पोशाक	१,२१०,०००.००							१,२१०,०००.००
२११३२	महंगी भत्ता	२,९२०,०००.००							२,९२०,०००.००
२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	९०,०००.००							९०,०००.००
२११३९	अन्य भत्ता	८२५,०००.००							८२५,०००.००
२१२१३	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	८०२,०००.००							८०२,०००.००
२२१११	पानी तथा बिजुली	१,०२२,०००.००							१,०२२,०००.००
२२११२	संचार महसुल	१,६६९,०००.००							१,६६९,०००.००
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	३,५०१,०००.००							३,५०१,०००.००
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	२,४८७,०००.००							२,४८७,०००.००
२२२१४	बिमा तथा नवीकरण खर्च	१,८००,०००.००			११०,६०४.२९	११०,६०४.२९		१,६८९,३९५.७१	
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सहालन खर्च	७२३,०००.००						७२३,०००.००	
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२,८२०,०००.००			२५,०००.००	२५,०००.००		२,७९५,०००.००	
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	२००,०००.००						२००,०००.००	
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	१२५,०००.००						१२५,०००.००	
२२३१५	पत्रपत्रिका, छापाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	१,९४०,०००.००						१,९४०,०००.००	
२२३१९	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	२००,०००.००						२००,०००.००	
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	१२५,०००.००						१२५,०००.००	
२२४१२	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२,१००,०००.००						२,१००,०००.००	
२२४१३	कारार सेवा शुल्क	११७,०००.००						११७,०००.००	
२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	१,४००,०००.००						१,४००,०००.००	
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१२,५५०,०००.००			१४२,०००.००	१४२,०००.००		१२,४०८,०००.००	
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	७८०,०००.००						७८०,०००.००	
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	८००,०००.००						८००,०००.००	
२२६१२	भ्रमण खर्च	५९४,०००.००						५९४,०००.००	
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	२,०००,०००.००						२,०००,०००.००	
२२७११	विविध खर्च	२,०००,०००.००						२,०००,०००.००	
२८९११	श्रेपरी आउने चालु खर्च	५०,०००,०००.००						५०,०००,०००.००	
	कुल जम्मा	१५२,६७८,०००.००			२७७,६०४.२९	२७७,६०४.२९		१५२,४००,३९५.७१	

अन्तिम बजेटको तुलना (%प्रतिशतमा)

तयार गर्नेको दस्तखत

प्रमाणित गर्नेको दस्तखत

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग
राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग
राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, ललितपुर
कार्यालय कोड नं.: २१४००३४०१
खर्चको फाटवारी
२०७६/७७ साल भाद्र महिना

म. ले. प. फारम नं. २१०

बजेट उपशीर्षक नं.: २१४०००११३

बजेट उपशीर्षकको नाम: राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग (प्रशासनिक खर्च समेत)

आर्थिक वर्ष : २०७६/७७

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	भाद्र महिना सम्मको निकास	गत महिना सम्मको खर्च	भाद्र महिनाको खर्च	भाद्र महिना सम्मको खर्च	पेस्की	पेस्की बाहेक खर्च रकम	बाँकी बजेट
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	५७,८७८,०००.००			११,२८३,७७७.४०	११,२८३,७७७.४०			४६,५९४,२२२.६०
२११२१	पोशाक	१,२१०,०००.००							१,२१०,०००.००
२११३२	महंगी भत्ता	२,९२०,०००.००			४२४,०००.००	४२४,०००.००			२,४९६,०००.००
२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	९०,०००.००			१८,०००.००	१८,०००.००			७२,०००.००
२११३९	अन्य भत्ता	८२५,०००.००							८२५,०००.००
२११३३	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	८०२,०००.००			५४,४००.००	५४,४००.००			७४७,६००.००
२२१११	पानी तथा बिजुली	१,०२२,०००.००			१६९,५५८.५६	१६९,५५८.५६			८५२,४४१.४४
२२११२	संचार महसुल	१,६६९,०००.००			५२,६२९.००	५२,६२९.००			१,६१६,३७१.००
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	३,५०१,०००.००			३७८,०८१.९८	३७८,०८१.९८			३,१२२,९१८.०२
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	२,४८७,०००.००			३१०,२९९.२४	३१०,२९९.२४			२,१७६,७००.७६
२२२१४	बिमा तथा नवीकरण खर्च	१,८००,०००.००			५५०,०००.००	६६०,६०४.२९			१,१३९,३९५.७१
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	७२३,०००.००			७९,८४५.००	७९,८४५.००			६४३,१५५.००
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२,८२०,०००.००			५६९,४८७.१०	५६९,४८७.१०			२,२५०,५१२.९०
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	२००,०००.००			१०,७४५.००	१०,७४५.००			१८९,२५५.००
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	१२५,०००.००							१२५,०००.००
२२३१५	पत्रपत्रिका, छापाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	१,९४०,०००.००							१,९४०,०००.००
२२३१९	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	२००,०००.००							२००,०००.००
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	१२५,०००.००			६६,३३०.००	६६,३३०.००			५८,६७०.००
२२४१२	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२,१००,०००.००			६३८,४५०.००	६३८,४५०.००			१,४६१,५५०.००
२२४१३	करार सेवा शुल्क	११७,०००.००			३३,०००.००	३३,०००.००			८४,०००.००
२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	१,४००,०००.००			५१५,१९०.००	५१५,१९०.००			८८४,८१०.००
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१२,५५०,०००.००			३३४,३९५.००	४७६,३९५.००			१२,०७३,६०५.००
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	७८०,०००.००							७८०,०००.००
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	८००,०००.००							८००,०००.००
२२६१२	धमण खर्च	५९४,०००.००			२७,३८०.००	२७,३८०.००			५६६,६२०.००
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	२,०००,०००.००			९२,०००.००	९२,०००.००			१,९०८,०००.००
२२७११	विविध खर्च	२,०००,०००.००			५१७,८०५.००	५१७,८०५.००			१,४८२,१९५.००
२८९११	थैपरी आउने चालु खर्च	५०,०००,०००.००							५०,०००,०००.००
	कुल जम्मा	१५२,६७८,०००.००			१६,१२५,३७३.२८	१६,४०२,९७७.५७			१३६,२७५,०२२.७३

अन्तिम बजेटको तुलना (%प्रतिशतमा)

तयार गर्नेको दस्तखत

प्रमाणित गर्नेको दस्तखत

नेपाल सरकार
राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग
राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग
राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, ललितपुर
कार्यालय कोड नं.: २१४००३४०१
खर्चको फाटवारी
२०७६/७७ साल आश्विन महिना

म. ले. प. फारम नं: २१०

बजेट उपशीर्षक नं: २१४०००११३

बजेट उपशीर्षकको नाम: राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग (प्रशासनिक खर्च समेत)

आर्थिक वर्ष: २०७६/७७

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	आश्विन महिना सम्मको निकास	गत महिना सम्मको खर्च	आश्विन महिनाको खर्च	आश्विन महिना सम्मको खर्च	पेशकी	पेशकी बाहेक खर्च रकम	बाँकी बजेट
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	५७,८७८,०००.००			३,८७७,२८१.६०	१५,१६१,०५१.००			४२,७१६,९४१.००
२११२१	पोशाक	१,२१०,०००.००							१,२१०,०००.००
२११३२	महंगी भत्ता	२,९२०,०००.००			२१२,०००.००	६३६,०००.००			२,२८४,०००.००
२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	१०,०००.००				१८,०००.००			७२,०००.००
२११३९	अन्य भत्ता	८२५,०००.००							८२५,०००.००
२१२१३	योगदानमा आधारित बीमा कोष खर्च	८०२,०००.००			३३,८१३.२३	८८,२१३.२३			७१८,७८६.७७
२२१११	पानी तथा बिजुली	१,०२२,०००.००			११९,७४५.४२	२८९,३०३.९८			७३२,६९६.०२
२२११२	संचार महसुल	१,६६९,०००.००			२३,५४१.३७	७६,१७०.३७			१,५९२,८२९.६३
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	३,५०१,०००.००			३४९,८२०.७६	७२७,९०२.७४			२,७७३,०९७.२६
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	२,४८७,०००.००			२,४५०.००	३१२,७४९.२४			२,१७४,२५०.७६
२२२१४	बिमा तथा नवीकरण खर्च	१,८००,०००.००			१४२,२४७.५८	८०२,८५१.८७			९५७,१४८.१३
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	७२३,०००.००			३४,४९८.९०	११४,३४३.९०			६०८,६५६.१०
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२,८२०,०००.००			३०१,१८९.६०	८९५,६७६.७०			१,९२४,३२३.३०
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	२००,०००.००			१,३६०.००	१२,१०५.००			१८७,८९५.००
२२३१४	इन्धन - अन्य प्रयोजन	१२५,०००.००							१२५,०००.००
२२३१५	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च	१,९४०,०००.००			६७,८००.००	६७,८००.००			१,८७२,२००.००
२२३१९	अन्य कार्यालय संचालन खर्च	२००,०००.००							२००,०००.००
२२४११	सेवा र परामर्श खर्च	१२५,०००.००			४६,३३०.००	११२,६६०.००			१२,३४०.००
२२४१२	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर संचालन खर्च	२,१००,०००.००				६३८,४५०.००			१,४६१,५५०.००
२२४१३	करार सेवा शुल्क	११७,०००.००			११,०००.००	४४,०००.००			७३,०००.००
२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	१,४००,०००.००			३४३,४६०.००	८५८,६५०.००			५४६,३५०.००
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१२,५५०,०००.००			५३४,४५५.००	१,०१०,८५०.००			११,००५,१५०.००
२२५२९	विविध कार्यक्रम खर्च	७८०,०००.००							७८०,०००.००
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	८००,०००.००							८००,०००.००
२२६१२	भ्रमण खर्च	५९४,०००.००				२७,३८०.००			५६६,६२०.००
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	२,०००,०००.००			१२९,४००.००	२२१,४००.००			१,७७०,६००.००
२२७११	विविध खर्च	२,०००,०००.००			१९,५३८.००	५३७,३४३.००			१,४६२,६५७.००
२८९११	गैपरी आउने चालु खर्च	५०,०००,०००.००							५०,०००,०००.००
	कुल जम्मा	१५२,६७८,०००.००			६,२४९,९३१.४६	२२,६५२,९०९.०३			१३०,०२५,०९०.९७
	अन्तिम बजेटको तुलना (%प्रतिशतमा)								

तयार गर्नेको दस्तखत:

(Handwritten Signature)

प्रमाणित गर्नेको दस्तखत:

१३. तोकिए बमोजिमका अन्य विवरण

- मानव अधिकार उल्लंघनका घटनाको अनुगमन तथा अनुसन्धान सम्बन्धी जिम्मेवारी तोकिएको र तोकिए बमोजिम काम भैरहेको
- राष्ट्रिय सूचना आयोगद्वारा आयोजित कार्यक्रममा भाग लिएको
- आयोगका सबै सूचना अधिकारीहरूलाई सूचना प्रकाशन गर्न पत्राचार गरिएको
- सबै कार्यालयका सूचना अधिकारीहरूको नाम आयोगको वेबसाइटमा राखिएको

१४. अधिल्लो आ.व.मा सार्वजनिक निकायले कुनै कार्यक्रम वा आयोजना सञ्चालन गरेको भए सो को विवरण आयोगको आव २०७४/७५ को वार्षिक कार्य विवरण

क्र. स.	कामको प्रकृति	सङ्ख्या	विषय	कैफियत
१. मानव अधिकार संरक्षण				
१.१	उजुरी	१५२	<ul style="list-style-type: none"> ■ राजनीतिक तथा नागरिक अधिकार ■ आर्थिक, सामाजिक र सांस्कृतिक अधिकार ■ यातनाविरुद्धको अधिकार ■ महिला अधिकार ■ बाल अधिकार ■ जातीय विभेदविरुद्धको अधिकार ■ व्यक्ति बेपत्ता पार्ने कार्यविरुद्धको अधिकार ■ आप्रवासी कामदार र तिनका परिवारको अधिकार ■ अन्य-ज्येष्ठ नागरिकको अधिकार, शरणार्थीको अधिकार, मानव बेचबिखन आदि 	
१.२	अनुगमन	४६३	<ul style="list-style-type: none"> ■ राजनीतिक तथा नागरिक अधिकार: समग्र मानव अधिकार अवस्था, स्थानीय, प्रदेश र सङ्घको निर्वाचन र मानव अधिकार, कैदीबन्दीहरूको अधिकार, न्यायप्रशासन आदि ■ आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार: अस्पताल एवम् स्वास्थ्य अवस्था, उपभोक्ताको अधिकार, प्राकृतिक प्रकोप (बाढी-पहिरो/भूकम्प) बाट विस्थापितहरूको अधिकार आदि ■ जेष्ठ नागरिक, महिला, बालबालिका, आदिवासी जनजाति, अल्पसङ्ख्यक/सीमान्तकृत समुदायहरू, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार, आप्रवासी कामदारहरूको अधिकार मानव बेचबिखनको अवस्था आदि 	जम्मा ४६३ अनुगमन भएकोमा ११ वटा सहकार्य र समन्वयमा सम्पन्न
१.३	अनुसन्धान	३५०	<ul style="list-style-type: none"> ■ नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार: जीवनको अधिकार, यातना, बेपत्ता ■ आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार: विस्थापित, पुनःस्थापना, सम्पत्ति लुटपाट, क्षतिपूर्ति, 	

			<ul style="list-style-type: none"> ■ महिला अधिकार, बाल अधिकार आदि 	
१.४	निर्णय/सिफारिस	३३५	राजनीतिक तथा नागरिक अधिकार, न्याय-प्रशासन, अपहरण, विस्थापित, आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार, यातना, जातीय विभेद, महिला अधिकार आदि ।	
२. मानव अधिकार संवर्द्धन				
२.१.	प्रशिक्षण, अन्तर्क्रिया, छलफल, गोष्ठी, तालिम, सचेतना, प्रभातफेरि, प्रदर्शनी आदि	३२४	शान्तिसुरक्षा र मानव अधिकार, निर्वाचन र मानव अधिकार, बेपत्ता पारिएका व्यक्तिको अधिकार, सङ्क्रमणकालीन न्याय, खाद्य अधिकार, नेपाल सरकारको चौथो राष्ट्रिय मानव अधिकार कार्ययोजना, नागरिक तथा राजनीतिक अधिकार, आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार, बाल अधिकार, महिला अधिकार, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको अधिकार, ज्येष्ठ नागरिकको अधिकार, अल्पसङ्ख्यको अधिकार, उपभोक्ताको अधिकार, आप्रवासी कामदारको अधिकार, सामूहिक अधिकार, प्रतिवेदन लेखन आदि	
२.२	समन्वय र सहकार्यमा संवर्द्धनसम्बन्धी कार्यक्रम	३७	न्यायिक कामकारवाही, बाल अधिकार, शिक्षाको अधिकार, खाद्य अधिकार, मानसिक स्वास्थ्य, सङ्क्रमणकालीन न्याय आदि	जम्मा ३७ वटा कार्यक्रम सहकार्य र समन्वयमा सम्पन्न
२.३	विशेषज्ञ सेवा (स्रोत व्यक्ति)	६६	सरकारी तथा मानव अधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत सङ्गसंस्थाबाट आयोजित कार्यक्रम	
२.४	अधिति/ अन्य कार्यक्रममा सहभागी	२०३	सरकारी तथा मानव अधिकारको क्षेत्रमा कार्यरत गैसबाट आयोजित कार्यक्रम	
२.५	आयोगका आन्तरिक कार्यक्रम	५९	तालिम, गोष्ठी, छलफल, समीक्षा	
३. प्रकाशन				
३.१	नियमित प्रतिवेदन	१	वार्षिक प्रतिवेदन	

३.२	विषयगत प्रतिवेदन/पुस्तिका	१३	निर्वाचन विशेष, छाउपडी अवस्था, किसानको अधिकार, मानव अधिकार रक्षक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अवस्था, सिफारिस कार्यान्वयन र पीडितको अवस्था आदि	
३.३	जर्नल	१(१२ अङ्क)	मानव अधिकार संवाहक	
३.४	प्रेस विज्ञप्ति र प्रेस नोट	५० र १६	मानव अधिकारका विविध विषयहरू	
३.५	पत्रकार सम्मेलन	३	विस्तृत शान्ति सम्झौता र मानव अधिकार अवस्था र मानव अधिकारसम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन	
४. मानव संसाधन				
४.१	अध्यक्ष/सदस्य	१/४		

१५. सार्वजनिक निकायको वेवसाइट भए सो को विवरण

www.nhrcnepal.org

१६. सार्वजनिक निकायले प्राप्त गरेको वैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवं प्राविधिक सहयोग र सम्झौताको विवरण

- UNDP सँग March 2016 मा आयोगको रणनीतिक योजना (Strategic Plan Support Project - SPSP) मा दस्तखत भई हाल कार्यान्वयनमा रहेको । उक्त परियोजनाको बजेट 1.2 Million US\$ रहेको र अवधि April 3016 – December 2018 सम्म रहेको ।

१७. सार्वजनिक निकायले सञ्चालन गरेको कार्यक्रम र सो को प्रगति प्रतिवेदन

- आयोगले गत वर्षभरि ७५ वटै जिल्लामा गरेको कार्यक्रमको वार्षिक प्रतिवेदन प्रकाशित गर्ने क्रममा रहेको छ ।

८. सार्वजनिक निकायले वर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधि

विभिन्न निकायहरूले सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २७ बमोजिम गठित सूचना वर्गीकरण समिति समक्ष पठाउनुपर्ने सूचनाको विवरण सम्बन्धी ढाँचा :

राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग, हरिहरभवन, ललितपुर

सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ को उपदफा (३) बमोजिमको सूचनाका लागि सूचना वर्गीकरण समिति समक्ष पेश गरेको सूचनाको विवरण :

क्र. सं. (१)	सूचनाको विवरण (२)	सूचना प्रवाह नगर्नु पर्नाको कारण खुलाउनुहोस् (३)	महल ३ मा उल्लेखित कारण ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ) र (ङ) मध्ये कुन खण्डसँग सम्बन्धित हो सो खण्ड उल्लेख गर्नुहोस् (४)	सूचना प्रवाह नगर्नुपर्ने अवधि (५)	कैफियत (६)
१	आयोगले मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्दा नेपालको सार्वभौमसत्ता, अखण्डता, राष्ट्रिय सुरक्षा, सार्वजनिक शान्ति सुव्यवस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा गम्भीर खलल पर्ने प्रकृतिका तथ्यहरू फेला पारेको र त्यस्तो विषय संलग्न भएको अनुगमन प्रतिवेदन	नेपालको सार्वभौमसत्ता, अखण्डता, राष्ट्रिय सुरक्षा, सार्वजनिक शान्ति सुव्यवस्था वा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा गम्भीर खलल पर्ने भएकोले	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को (क) सँग सम्बन्धित	३० वर्ष	
२	मानव अधिकार उल्लंघनका घटना र अपराधहरूको अनुसन्धानसँग सम्बन्धित कागजातहरू	मानव अधिकार उल्लंघनको अनुसन्धान, तहकीकात तथा अभियोजनमा असर पर्न सक्ने भएकोले	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को (ख) सँग सम्बन्धित	३० वर्ष	
३	आयोगमा आर्थिक अनुशासन पालना नभएको वा हिनामिना भएको सम्बन्धमा आयोगले आन्तरिक अनुसन्धान गरिरहेको विषय	आर्थिक हिनामिना सम्बन्धी अनुसन्धानको गोपनीयतामा असर पर्ने भएकाले	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को (ग) सँग सम्बन्धित	अनुसन्धान सम्पन्न नभएसम्म	
४	आयोगले मानव अधिकार अवस्थाको अनुगमन गर्दा जातजाति वा सम्प्रदाय बीचको सुसम्बन्धमा प्रत्यक्ष असर पर्ने प्रकृतिका तथ्यहरू भेटिएको र त्यस्तो तथ्यहरू समेटिएको अनुगमन प्रतिवेदन	जातजाति वा सम्प्रदाय बीचको सुसम्बन्धमा प्रत्यक्ष असर पर्ने भएकोले	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को (घ) सँग सम्बन्धित	३० वर्ष	
५	मानव अधिकारको अनुगमन, अनुसन्धानमा साक्षी बयान लिइएका व्यक्तिहरूको नाम	व्यक्तिगत गोपनीयता र व्यक्तिको जीउ, ज्यान, सम्पत्ति,	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को (ङ) सँग सम्बन्धित	३० वर्ष	

		स्वास्थ्य वा सुरक्षामा खतरा पुग्ने भएकाले			
६	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ) र (ङ) सँग सम्बन्धित भएको आयोगको निर्णय	सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ को उपदफा ३ को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ) र (ङ) विपरीत हुने भएकोले	ऐनको दफा ३ को उपदफा ३ को खण्ड (क), (ख), (ग), (घ) र (ङ) खण्डसँग सम्बन्धित	३० वर्ष	

१९. सार्वजनिक निकायमा परेका सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिएको विवरण

सि. नं.	सूचना माग गर्नेको नाम	सूचना माग गरेको विषय	माग गरेको मिति	सूचना उपलब्ध गराएको मिति	कैफियत
१					

२०. सार्वजनिक निकायका सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भए सो को विवरण

- हरेक दुई महिनामा मानव अधिकारपत्र प्रकाशन हुने गरेको र सोमा आयोगले गरेका गतिविधिहरू समेटिएको
- आयोगका सबै प्रतिवेदन, सूचना, प्रेस विज्ञप्तिहरू आयोगको वेबसाइट www.nhrcnepal.org मा आयोगको सामाजिक सञ्जाल Facebook: <https://www.facebook.com/National-Human-Rights-Commission-of-Nepal-NHRC-Nepal-306820312685490/> Twitter: <https://twitter.com/NepalNHRC> Youtube: <https://www.youtube.com/channel/UCxUHiAmVFDviisfXadW8oVA> हेर्न सकिने छ ।

.....
दुर्गा पोखरेल
सहायक सूचना अधिकारी
मिति : २०७६ कात्तिक १५ गते

अनुसूची

आयोगका कार्यालयहरू

आयोगको सांगठनिक संरचना

